

2024. NOVEMBER

A fiatal tehetségek lapja

due tállozó

XXVI. évfolyam 9. szám

Válogatás a legjobb diáklapokból

EGY AU PAIR
ÉLETE

KISOKOS A TÉLI
KÖZLEKEDÉSHEZ

TÁRSASOZZ
A ROSSZ IDŐBEN!

AUSCHWITZBAN
JÁRTUNK

TIPPEK MEGFÁZÁS
ELLEN

GULYÁS MICHELLE

„BEBIZONYÍTOTTAM, HOGY OTT VOLT A HELYEM AZ OLIMPIÁN”

WWW.FILMTESZT.HU

NAGY MAGYAR
FILMTESZT
DIÁKOKNAK

8.

NFI

NEMZETI
FILMINTÉZET
MAGYARORSZÁG

média-hálózat
due
a diákújságíró egyesület

TÖLTSD KI A NAGY MAGYAR FILMTESZTET 2025. FEBRUÁR 9-IG

NYERJ OKOSTELEFONT,
VAGY TENGERPARTI UTAZÁST!

HULLÓCSILLAG-ESŐVEL ÉRKEZIK A DUE TALLÓZÓ

VELEK DOMONKOS, FŐSZERKESZTŐ

November számos szempontból érdekes hónap – kezdjük csak a nevével, ami a latin „novem”-ből, azaz kilencből ered, tehát nem tizenegyet jelent, ahogy mi számozzuk. Hibásnak tűnő elnevezése abból fakad, hogy a január és a február hónapokat csak később adták hozzá a naptárhoz. Ekkor van az évben a legnagyobb esély arra, hogy hullócsillagokat láss, és az emberek a kívánságok mellett kihívásokkal is traktálják magukat – sokan ismerhetik a Movembert vagy a száraz novembert. Már a karácsonyi készülődés is kezdetét veszi ekkor, és természetesen a DUE Tallóznál sem áll meg az élet. Az

újság közepében láthatod, hogy interjúztunk az olimpiai aranyérmével még nyáron országos ismertséget szerző rendőrfőhadnagy öttusázóval, Gulyás Michellel, aki egy igazi „against all odds” történetet tárt fel nekünk. A sport vonalon maradvá elmékedtünk a labdarúgók túlterheltségéről a Talpra magyar! rovatban, de többek között hasznos tippeket gyűjtöttünk össze a megfázás ellen, a megtakarításokhoz általában, de arra is volt módunk, hogy magyar filmeket ajánljunk neked. Mintha egy hullócsillaggal kívántad volna ezt a lapot, olyan jó. Kellemes lapozgatást!

Fotó: Kriza Márton

TÖBB MINT ALÁÍRÁS

Millei Anikó

Mióta vagy DUE-tag?

2021-ben csatlakoztam a DUE-hoz, azóta írok a DUE Tallózába, és második éve felelek a Kultúra rovatért.

Mikor volt az első táborod?

Szintén 2021-ben, ekkor találkoztam az írással is.

Mit csinálsz a DUE-ban?

Írok, illetve tervezem a rovatot minden hónapban, és segítek például a Sajtófeszten.

Mit tanulsz?

Kommunikáció és médiát.

Mi a legmeghatározóbb élményed a DUE-val kapcsolatban?

Egyértelműen a táborok, és az ott megismert emberek, közös szórakozás :)

Mivel foglalkozol a DUE Tallózó mellett?

Filmforgatásokon dolgozom produkciós asszisztensként.

Egy instant trükk, amivel boldoggá lehet tenni?

Kávé. Minden mennyiségben.

Mit csináltál mostanában?

Forgatásokon dolgozom, fesztiválokon segédkeztem, egyetemen voltam és még lehetne sorolni, mostanában nagyon sok mindent végzek egyszerre.

Hogy képezed el magadat öt év múlva?

Sosem mertem ezen elgondolkodni, de szeretnék forgatásokon lenni... igen, a filmzés a mindenem.

Mit szeretnél még mindenképp kipróbálni?

Nagyon sok mindent, médián és filmzés én belül is, jöhet bármi, igyekszem mindenre nyitott lenni, és felkészülni az új kihívásokra.

IMPRESSZUM • DUE Tallózó – Válogatás az ország diáklapjaiból

A DUE Médiahálózat és a DUE Médiaügynökség havilapja • 2024. november, XXVI. évfolyam 9. szám • Lapmenedzser: Zala Orsolya • Főszerkesztő: Velek Domonkos • Rovatvezetők: Kultúra - Millei Anikó, Más.világ - Oláh Szabolcs, Talpra magyar - Panulin Boglárka, Zoom - Vörös Rebeka F. • NOVEMBERI szerzőink: Ádám Tünde, Berki Dániel, Gyarmati Eszter, Hacsek Anikó, Kövecses Sára, Oláh Szabolcs, Szalai Maja, Szűcs Márton Teofil • Kiadja a DUE Produceri Iroda Kft. és a Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete • Levelezési cím: 1583 Budapest, Pf. 14. • Telefon/fax: +36 1 222 8213 • Hirdetésfelvétel: DUE Médiaügynökség, 1148 Budapest, Őrs vezér tere 11. • Tel.: +36 1 220 5844 • E-mail: due@due.hu • Honlap: www.due.hu • A DUE Tallózó olvasható az interneten is: www.duetallozo.hu

Nyomdai előkészítés: ArtGrafik.eu - Szabó Csaba • Nyomda: Pauker Nyomda • Nyilvántartási szám: 3.4/1/891/1999 • ISSN 1585-5201 • Megjelenik évente nyolcszor. • A lapot a DUE Médiaügynökség terjeszti ingyenesen a DUE Rádió Országos Iskolarádió Hálózatának 350 iskolájában, és további 500 oktatási intézményben. • A DUE Médiahálózathoz a diáklapot beküldő szerkesztőségek automatikusan hozzájárulnak az utánköléshez, a cikkek rövidítéséhez, stilizálásához. • Az iskolaujságokból átvett publikációk tartalmaért a DUE Tallózó nem vállal felelősséget.

APRÓ TIPPEK AZ ŐSZI MEGFÁZÁS ELLEN: HOGYAN MARADJUNK EGÉSZSÉGESEK A HIDEG HÓNAPOKBAN?

Sárgulnak a levelek, lágy szél fújja a hajunkat, és töprengünk, hogy vegyünk-e fel kabátot vagy elég a pulóver. Az ősz egy gyönyörű évszak, ám a hűvös, esős napok sokak számára a megfázások időszakát jelentik. Ha nem szeretnél hetekig mindenkit kérdezetni, hogy van-e zsebkendője, itt van néhány egyszerű, mégis hasznos tipp, amivel megelőzheted vagy épp legyőzheted a náthát.

SZALAI MAJA

Ha szeretnénk elkerülni az őszi megfázást, az első lépés az immunrendszerünk erősítése. Közismert, hogy a C-vitamin igen hatékony fegyver a náthával szemben, de sokan elfelejtik, hogy a D-vitamin szerepe ugyanolyan jelentős, különösen ősszel és télen, amikor kevesebb napfény ér minket. C-vitamint nagy mennyiségben tartalmaznak többek között a citrusfélék, a bogyós gyümölcsök vagy a paprika. Emellett D-vitamint érdemes étrend-kiegészítő formájában szedni, kifejezetten akkor, ha keveset tartózkodsz a szabadban. (A D-vitamint K2-vitaminnal együtt kell szedni, mert anélkül nem szívódik fel megfelelően.) Emellett az olyan ásványi anyagok is nagyon fontosak, mint például a magnézium és a cink, hiszen ezek szintén segítenek a vírusokkal és baktériumokkal szembeni küzdelemben.

Amikor már érzed, hogy kapar a torkod, vagy kezdesz berekedni, érdemes az egyik legősibb megoldáshoz fordulni, a gyógyteákhoz. A kamillateának a gyömbérteaéhoz hasonlóan gyulladáscsökkentő-, míg a hársfatea köptető-, illetve izzasztó hatású, ami a lázas állapotokon is segíthet. Célszerű ezeket a teákat cukor helyett mézzel fogyasztani, mivel az utóbbi antibakteriális hatása fertőtleníti a torkot. Itt azonban érdemes körültekintőnek lenni, mivel a túl forró teába csorgatott méz a hő hatására veszít hatékonyságából.

A nagy által javasolt népi gyógymódok talán nem tűnnek tudományosan megalapozottnak, de sok esetben valóban hatásosak. Erre a leg-

jobb példa a húsleves, ami nem csak szívünket melengeti meg, de a benne lévő zöldségek, fűszerek és a hús tápanyagokban gazdag folyadékot kínálnak, amelyek mind erősítik az immunrendszerünket. Valamint hidratál és gyulladáscsökkentő hatása is van, amit egyes kutatások igazolnak. A népi gyógyászat egyik csodaként ünnevelt készítménye a fokhagyma. Az erős illatú zöldség antibakteriális és vírusgátló hatású, így természetes módon segíthet a megfázásos tünetek leküzdésében. Ha elbírja a gyomrod, nyersen is fogyaszthatod, de ha nem vagy ennyire merész, főzd bele egy levesbe, vagy megsütve kenheted egy kis pirítóásra.

Ha megfájdul a fejed, biztosan azt a kérdést hallod először, hogy „ittál eleget?” És ez nem véletlen. Amikor rosszul vagyunk, akkor a legfontosabb feladatunk, hogy megfelelően hidratáljuk szervezetünket. Természetesen így van ez megfázás esetén is. A testnek azért van szüksége sok folyadékra, hogy ki tudja üríteni a vírusokat, és hogy a nyálkahártyák megfelelően működjenek. A víz, a teák és a levelek mind-mind hozzájárulnak ehhez. Azonban nem mindegy, milyen folyadékot juttatunk a szervezetünkbe. Az alkoholt és a koffeint kerülni kell nátha esetén, mivel ezek az italok tovább száríthatják a szervezetet. Mindemellett a másik sokszor hangoztatott, de annál lényegesebb tanács, hogy öltözzünk rétegesen. Bár mennyire is triviálisnak tűnik, az öltözködés jókora szerepet játszik a megfázás megelőzésében. Ősszel az időjárás gyakran változékony, a hőmérséklet ingadozik és naponta többször leszakadhat az ég, így könnyen megfázhatunk,

ha nem öltözünk fel megfelelően. A réteges ruházat segít alkalmazkodni és megakadályozza, hogy kimelegedj, megizzadj vagy megfázz. Egy könnyű sál vagy egy vékony kabát elég lehet, hogy ellenállóbbak legyünk a hirtelen időjárás-változásokkal szemben.

Mindezen elővigyázatosság mellett hajlamosak vagyunk nem elég komolyan venni a megfázást. Sokan bemennek az iskolába vagy dolgozni, és egy-egy fájdalomcsillapítóval elintézik a dolgot, mintha mi sem történt volna. Pedig a pihenés kulcsfontosságú a gyors felépüléshez. Amikor beteg vagy, a testednek extra energiára van szüksége, hogy harcoljon

a vírusok ellen. Ha nem pihensz eleget, a megfázás tovább tarthat, és akár súlyosbodhat. Így az alvás megfelelő mennyisége és minősége is fontos, hiszen ezalatt a szervezet regenerálódik, és erősíti az immunrendszert.

Végeredményben az őszi megfázás ellen a sok fegyver közül az előrelátás és az immunerősítés a legfontosabb. Vitaminok, gyógyteák, népi praktikák – ezek mind segíthetnek abban, hogy elkerüld a náthát, vagy gyorsabban meggyógyulj. A pihenés és a folyadékbevitel legalább annyira fontos, mint a különféle gyógymódok, és ha mindezt megfogadod, akkor talán idén neked is sikerül elkerülnöd a náthát!

HALLOWEENI SZOKÁSOK A VILÁG KÖRÜL

CONFABULA, A PÉCSI ORVOSKAR LAPJA, PÉCS

NÉMETORSZÁG

Hozzánk hasonlóan ők is kilátogatnak a temetőkbe, viszont október legvégén eltüntetik otthonukban a késeket, hogy a hozzájuk látogató lelkeknek senki ne ártson, illetve a lelkek se tehessenek kárt a család tagjaiban.

KÍNA

A szellemünnep során elhunyt hozzátartozóknak pénzt égetnek, ezáltal a szellemeknek nem kell

szűkölködniük a túlvilágon. Egyes kínai területeken szokás temetőken nevetni és tapsolni, hogy a halott szelleme ne lássa a szomorúságot szeretteinél.

BOLÍVIA

A día de las Natitas nevű ünnepkor az Aymara utódok a megemlékezéshez magukkal vitték, vagy a sírokból előhalászták megboldogultjaik koponyáit, amiket díszes dobozokban állítanak ki ilyenkor, illetve virágokkal díszítenek.

AMERIKA

Amikor ajtó előtti jelmezben felbukkanó gyerekek kerülnek szóba, akik házról házra a „Trick or treat!” kiáltással szereznek édességet, eszünkbe jut Amerika. Nagy hagyománya van ezen kívül a töklámpás faragásának is, illetve az almahalászat is kimaradhatatlan játék.

MEXIKÓ

November első két napján Mexikó ünnepel: A koponyák nem csak

a halált, hanem az újjászületést is szimbolizálták. A spanyol nyelvben a „la muerte” = „halál” nőnemű főnév: ebből kiindulva Posada is női kalapban ábrázolta a csontvázat. Rivera egyik legismertebb, 1947-ből származó festménye, a „Vasárnap délutáni álmom az Alameda Parkban” című kép ma a Riverának szentelt múzeumban lelhető fel, melynek központi alakja a halál.

A mexikói halottak napja ikonikus eleme a megboldogult részére felállított oltár, amely egy szimbolikus, meghatározott elemekből felépülő építmény. A festői oltárok más-más méretben fordulhatnak elő: a kétszintes alkotmányok az evilági gyümölcsöket és az égi jóságot hivatottak bemutatni, a háromszintesek az égen és földön túlmutatva másvilágot is demonstrálják. A legkedveltebbek a hétszintes oltárok, mivel a léleknek hét szinten kell keresztülháladnia, hogy végleg megtalálhassa a nyugalmat.

Egy tálban vizet forralnak, melybe olyan fűszernövényeket raknak, mint a kakukkfű, rozmaring, babér, majd egy második tálban tömjént vagy kopálgyantát gyújtanak fel, ami így elősegíti a lelket, hogy a megtisztulás útjára léphessen.

Az oltárt egy pálma- vagy cukornád-levélből gyártott, virágokkal, illetve gyümölcsökkel feldíszített boltívvvel fejezik be, mely a holtak világának kapuját szimbolizálja. Klasszikus elemnek számít még a papel picado, vagyis a kilyukasztott sokszínű papír, melyen megtalálható több halálhoz kapcsolódó emb-

léma (az esetek többségében ez vagy egy csontváz, vagy Posada Catrinója).

Hamuból és sóból rajzolnak keresztet a földre, ami ugyancsak a megtisztulásban játszik szerepet, mivel ennek a segítségével a lélek kisvártatva maga mögött tudja hagyni a purgatórium okozta szenvedést. Több területen egy mexikói meztelen kutyát reprezentáló figurát is az oltárra pakolnak, mivel az azték tradíció alapján ez az eb támogatta a lelkeket a halottak folyóján, akik így biztonságban átjutottak. Elemek keresztezik az oltárt: a tűz a gyertyák képében

nyer teret magának, számuk az esetek többségében négy. Evidens, hogy a katolikus minták, ábrák sem maradhatnak el, ugyanis a hozzátartozók szentképeket és rózsafüzéreket is alkalmaznak díszítőelem gyanánt. Kikészítenek a szellemnek egy pohár vizet, ha esetleg szomjas lenne, valamint egy toalettkészletet, hogy rendbe tudja rakni külsejét, szépíthessen magán, ha igényt tart rá.

A föld elemet maguk az oltáron megjelenő magvak, gyümölcsök és termések tükrözik. Az előtérben észrevehetünk eltérő színűre festett fűrészpont, aminek a szórása a Bibliából ismert „porból lettél, porrá leszel” gondolatra utal. Elmulaszthatatlan komponens továbbá a halálfejeket demonstráló apró cukorkák és csokoládék, melyek hirdetik azt a pompás gondolatot, hogy a halál nem csak keserű, hanem édes is lehet – és talán ez az elgondolás írja le tökéletesen a mexikóiak mentalitását.

Kihagyhatatlan a pan de muerto, vagyis a halottak napi kalács, ami egy cukorral bevont briósszerű sütemény, melynél két csont körvonalazódik ki. Ezen kívül agyagedénybe töltik a néhai rokonuk szívéhez legközelebb álló alkoholos italt; ez legtöbbször tequila vagy mezcal, esetleg pulque, ami szintén agávéból készített, de sörszerű ital.

A mi mintánkhoz hasonlóan a mexikóiaknál is fellelhető, hogy gyertyát gyújtva megemlékeznek szeretteikről, kilátogatnak a temetőbe. A kisebb településeknél hagyomány, hogy a hazafelé vezető útszakasz közben is gyertyákat és virágokat helyeznek el, így segítik halottjaikat a helyes út megtalálásában és nem engedik őket elveszni, ezáltal megtalálják a számukra eszkábált oltárt. Többen éjszakáznak a temetők területén, kisebb lakomát rendeznek az egykori rokonuk kedvelt ételéből, valamint zenészeket hívnak, hogy a sírnál közösen énekeljenek. A halottaknak szánt ajándékokat, ételeket a családok otthonukban is kirakják, közben pedig az elhunytól szóló anekdotákat, történeteket mesélnek egymásnak.

Társasjáték-ajánló

Harry Potter CLUEDO

A klasszikus rejtélyek játéka

Ezt a társasjátékot minimum hárman, maximum öten játszhatják. Rendkívül alkalmas tehát egy jó kis barátok közötti vagy családi társasjátékpartira. A játék során mindannyian egy Harry Potter-karakter bőrébe bújunk, és egy rejtélyes nyomozás során megpróbáljuk kideríteni, hogy az adott bűntényben ki a gyilkos, hol követte el a gyilkosságot, és milyen eszközzel vagy varázslattal tette ezt. A játék során izgalomban, rejtélyekben nem fogunk hiányt szenvedni.

A színes és misztikus játéktáblán 9 helyszín található, melyek között a játékosok közlekedhetnek: már ha minden ajtó nyitva áll. A másik módja a táblán való „ugrálásnak” a hop-por zsetonok használata, melyek elrepítenek bennünket egyik kandallóból a másikba, biztosítva a gyors és akadálymentes közlekedést: már ha minden kandalló ég. A játéktábla a játék kezdete előtt összeszerelést igényel, amikor is négy forgó kerék kerül az aljára (minden táblanegyedbe egy), és ezt a sorra kerülés minden játékos megforgatja, és ez fogja meghatározni, hogy az ajtó nyitva, avagy zárva lesz-e, a kandalló pedig égni fog-e vagy sem. Akár még a Sötét jegy is megjelenhet, ami sok balszerencsét hordoz magával. Sohasem tudhatjuk előre, hogy mi fog történni, ezért egy pillanat alatt dőlhet össze az előre megalkotott tervünk.

A játék során éberségre és folyamatos figyelemre van szükség, hiszen játékosársaink cselekedeteiből is sok mindenre rájöhetünk. Minden játékosnak van egy

jegyzetlapja, melyen fel vannak tüntetve a gyanúsítottak, akik végrehajthatták a gyilkosságot (ezek a Harry Potter szereplői közül a „gonosz” karakterek), a lehetséges helyszínek (a játéktábla helyszínei), valamint tárgyak/varázsigék is, melyek segítségével hajtották végre az adott bűntényt. Ezek közül kell kitalálnunk, hogy mik az adott bűntény körülményei. Azokat, amelyekről kiderítettük, hogy biztos nem lehetnek azok, kizárjuk a további nyomozásból. Így egyre kevesebb és kevesebb lesz a lehetőség, míg végül szemünk elé tárul a végső megoldás. De ha lankadt a figyelmünk a játék során, lehet, hogy hibás következtetéseket vonunk le, és így rossz megoldásra találunk. Ez majd kiderül a végső leleplezésnél!

A játékban segítségük és nehezítések kísérik előrehaladásunkat vagy éppen hátráltatják további játékunkat. Ezeket a Segítő kártyák, valamint a Sötét pakli kártyái teste-

**SZÉKELY-SIMON ZSÓFIA,
LEGSZERBB, SZERB ANTAL
GIMNÁZIUM, BUDAPEST**

sítik meg. A Segítő kártyák között szövetségeseinkre lelhetünk vagy éppen minket segítő tárgyakra találhatunk, esetleg a Sötét pakli elemeit hatástalanító varázsigére bukkanhatunk. A Sötét pakli minden lapján található egy sötét esemény, aminek következtében kevés vagy akár nagyon sok hopport is veszíthetünk, ami megnehezíti a játékunkat.

A játék végén azok a játékosok, akik már rájöttek a bűntény körülményeire, megpróbálnak minél gyorsabban eljutni az Odúba, a játéktábla tizedik helyszínére. Lehet, hogy mi még meg sem találtuk a megoldást. Az Odúba elsőként jutott játékos vádat emelhet az általa gyanúsítottira, és ha helyes volt a következtetése, megnyerte a játékot.

Őszi estékre

Blitz *Ki a legszemfülesebb és a leggyorsabb?*

Ezt a társasjátékot 2-8 játékos játszhatja. Játékszabályának elolvasása és értelmezése könnyebb és kevésbé komplikált, mint az előző játéknál, és a játékidéje is rövidebb, de a játék ugyanolyan izgalmakkal jár, csak ezeket másként szolgáltatja számunkra. Itt a villámgyors reakciókészség lesz a meghatározó, valamint a gyors gondolkodás. Családunkkal, barátainkkal is kipróbálhatjuk. Vajon ki lesz a leggyorsabb?

A játékban 5 tárgy található: fehér szellem, piros fotel, zöld üveg, kék könyv, valamint szürke egér. Ezeknek nagy szerepük van a játékban, az elején úgy helyezzük el őket, hogy mindenki elérje. Emellett vannak kártyák is, amelyeken ezek a tárgyak szerepelnek bizonyos kombinációkban (pl. fotelban ülő szellem). A kártyákat összekeverve és lefordítva rakjuk az 5 tárgy mellé, szintén mindenki számára könnyen elérhető és látható pozícióban.

A játék során minden körben felfordítjuk a pakli legfelső lapját. Megfigyeljük a képet, és egy olyan tárgyat keresünk, amelyen a tárgy színe stimmel a valódi színével (pl.: piros fotel, vagyis csak a piros szín a megfelelő). Aki a leggyorsabban észrevette ezt, az felemeli a piros fotelt az 5 tárgy közül. Az övé lesz ez a kártya. De egyáltalán nem ilyen egyszerű a dolgunk: van olyan kártya is,

melyen egyik tárgy színe sem egyezik a valódi színével (pl.: piros fotel helyett fehér fotel, valamint zöld üveg helyett kék üveg szerepel rajta). Ilyenkor azt a tárgyat kell felemelni az 5 közül, amelyik nem szerepel a képen, és a színe sem. Jelen esetben ez a szürke egér lesz a megfelelő, hiszen sem szürke, sem egér nem szerepel a képen. Na ez már bonyolul-

tabb! Ha valaki rossz tárgyat emel fel, azé már nem lehet a kártya, és a többieknek esélyük nyílik a jó tárgy felemelésére, és ezáltal a kártya megszerzésére. A játékba kellőképpen bele lehet zavarodni, de a legszemfülesebbek nyerhetnek! Végül az győz, akinek a legtöbb kártyát sikerült összegyűjtenie.

Egy au pair élete

Az elmúlt egy évetem au pairként töltöttem az USA-ban és Svájcban. Szeretnék megismertetni benneteket az au pairek világával, és tanácsokat adni, hogyan tudtok biztonságosan felkészülni egy ilyen kihívásra.

**HEINCZ EMMA KRISZTINA,
EIN-STEIN, TOLNAI LAJOS GIMNÁZIUM, HŐGYÉSZ**

Mi az az au pair?

Egy au-pair egy 18-29 éves fiatal, aki egy adott időre egy másik országba költözik egy családdal, ahol megismerkedhet az ország nyelvvel és kultúrájával. Lehet ez csak pár hónap, de akár évek is. A fiatal besegít a család mindennapjaiba, de leginkább a gyermekek ellátásába, amikor a szülők a munkájuk miatt ezt nem tehetik meg.

Mi egy au pair feladata?

Ez általában a család szükségletétől függ. Alapesetben a gyerekek mindennapjaiban segítesz. Ha nagyobbak, megreggelizteted őket, csomagolsz nekik ebédet, elviszed őket iskolába, délután értük mész és foglalkozol velük, míg a szülők haza nem érnek. Ha kisebb gyerekről van szó, akkor akár egész nap vele kell maradnod.

Van olyan szülő, akinek több segítségre is szüksége van a háztartásban, nemcsak a gyerekek körül. Lehet itt szó mosásról, takarításról, főzésről, igazából bármiről, ami könnyebbé teszi számukra a hétköznapokat.

Milyen az ellátás?

A család el kell hogy lásson minden létfontosságú dologgal, szállással, étellel, itallal. Emellett hetente vagy havonta zsebpénzt (fizetést) kapsz a segítségért. A plusz költségeket, mint a ruhavásárlást vagy az önálló szórakozásaidat saját zsebből kell megoldanod. A

szabadnapjaidat, illetve a zsebpénzed előzőleg, a szerződés megkötésénél tisztázzátok le.

Miért jó lehetőség ez?

Először is megismerkedhetsz új emberekkel. Igaz, hogy munkakapcsolatban vagy a szülőkkel, de ez nem gátol meg abban, hogy része legyél a családnak. Amellett, hogy együtt éled meg a hétköznapokat velük, csatlakozhatsz hozzájuk utazásaikon, hétvégi kirándulásaikon. Arról sem feledkezhetünk el, hogy egy idegen országban vagy, aminek a felfedezése csak rád vár. Szabadnapjaidon felderítheted a várost, amelyben laksz, meglátogathatod a nevezetességeket és megismerheted a kultúrát.

Azzal, hogy más országban vagy, kézen fogva jár az új nyelv tanulásának lehetősége. Jobb, ha már van egy alaptudásod a nyelvből, mielőtt beleugrasz a mélyvízbe, és rengeteget tudsz fejlődni már pár hét leforgása alatt is. Az au pair-szerződések többsége elvárja a munkaadótól, hogy lehetőséget adjon a fiatalnak a nyelv tanulására egy közeli nyelvviskolában. Ha pedig már iskolába is jársz, sokkal könnyebb új barátságokat teremteni veled egykorúakkal.

Hol tudsz jelentkezni?

Rengeteg különböző oldal van, melyen összehoznak fiatalokat családokkal. Ezt leginkább úgy lehet elképzelni, mint egy társ-

kereső oldalt. Kell egy profilt csinálni, hogy bemutatkozhass a családoknak, illetve válogathatsz a számodra fontos kritériumoknak megfelelő családok között. Miután felvetted a kapcsolatot a kiszemelt emberekkel, általában egy videóhívás formájában jobban megismerkedtek egymással.

Emellett olyan cégek is vannak, amelyek helyetted keresnek neked megfelelő embereket és összepárosítanak velük. Igaz, hogy ezek a szolgáltatások fizetősek, de sokkal biztosabb lábon állva indulhatsz el a nagyvilágba, hiszen a cég támogat.

Az au pair élete sosem unalmas. Nem mindig találsz meg a közös hangot az emberekkel, van, amikor más utat kell választanod, mint amit megterveztél magadnak. Sok mindent megtudsz a világról, az emberekről és leginkább saját magadról. Megismered a határaidat, és új tulajdonságokat fedezel fel önmagadban. Nem utolsó sorban pedig életre szóló emlékeket, barátságokat nyersz vele!

Engem az au pairként töltött időszak megtanított arra, hogy mennyire fontos az, hogy milyen szemszögből nézzük a világot. Mások nevezhetik az elmúlt egy évetem hiábavalónak, de én miért tenném, ha egyszer hívhatom kalandnak is!

KÁRPÁT-MEDENCEI
NAGY DIAK
AGRÁRTESTZT

WWW.AGRARTESZT.HU

MATE

MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

REGISZTRÁLJ, JÁTSSZ
ÉS NYERD MEG A KÉTSZEMÉLYES
KÜLFÖLDI UTAZÁS, A SZUPER BRINGA
VAGY AZ OKOSTELEFON EGYIKÉT!

MÉG EGY HÓNAPIG JÁTSZHATSZ A NAGY DIÁK AGRÁRTESZTEN

A Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (MATE) számára rendkívül fontos értéket képvisel a Nagy Diák Agrárteszt, hiszen játékos formában, ugyanakkor erős szakmai alapok mentén éri el a fiatal generációkat, bemutatva az agrárium sokszínűségét. Erről Dr. Gyuricza Csaba, a MATE rektora beszélt, aki azt is elmondta, hogy a 2021-ben létrejött felsőoktatási intézmény egyik legfontosabb célkitűzése, hogy cselekvő egyetemenként ne igazodjon a korunkat jellemző változásokhoz, hanem azok élére állva, meg is határozza a változás irányát.

Éppen ezért, a korábbi hagyományok tiszteletben tartása mellett teljesen új koncepció mentén zajlik az oktatási paletta szélesítése annak érdekében, hogy a fiatalok könnyűszerrel megtalálják az érdeklődésüknek megfelelő képzési lehetőségeket. „Külön örömet jelent számunkra az, hogy jól láthatóan a koncepció működik, hiszen évről évre növekszik a hallgatónk létszáma, napjainkban már mintegy 15 ezer hallgatónk jut hozzánk a legfrissebb szakmai ismeretekhez és szerez olyan, a munkaerőpiacon is értékes tudást, amivel a jövő agráriumának élére állhat a tanulmányai végeztével” – húzta alá Dr. Gyuricza Csaba, hozzátéve, hogy a DUE Médiahálózat szervezte Kárpát-medencei Nagy Diák Agrárteszt érdeklődést élnéltető hatása is kézzel fogható, hiszen számos olyan fiatal talál almát matterre a MATE-ban, akik a tesztet sikerrel teljesítették.

Ékes példa erre Rédler Zalán is, aki 2022-ben, még a Balassagyarmati Balassi Bálint Gimnázium diákjaként jelentkezett a megmérettetésre és – 16 ezer induló diák közül – egyedülálló módon hibátlanul választotta meg a teszt minden kérdését, így kerülhetett fel a dobogó legfelső fokára. Zalán ma már a MATE másodéves agrármérnök hallgatója. A megmérettetés kapcsán elismerte, hogy bár mindig is érdekelt az agrárium – ráadásul mára már 13 éve foglalkozik

Dr. Gyuricza Csaba, a MATE rektora és Rédler Zalán

hobbiszinten madártenyésztéssel, jelenleg 30 papagájjal büszkélkedhet –, a Nagy Diák Agrártesztet megelőzően nem gondolta volna, hogy ennyire szerteágazó és modern tudományterületről van szó. „Az Agrárteszt tökéletes lehetőség volt arra, hogy jobban megismerkedjek az agrárszektorban fellelhető innovatív megoldásokkal” – mondta, hozzátéve, hogy ezek után alapjaiban változott meg benne a mezőgazdaságról alkotott kép. „A ma mezőgazdasága már nemcsak a piros traktorról és a gumicsizmáról szól, hanem az olyan precíziós eszközökről is, mint például a drónok és a robotok” – mutatott rá, kijelentve, hogy „ma már biztosan tudom, hogy jól döntöttem, amikor a MATE-t választottam! Jó emberek között vagyok, Magyarország egyik legjobb egyetemén, ahol a magas színvonalú oktatás mellett rengeteg lehetőséget is kapunk. Úgy gondolom, hogy ennél többet kívánni sem lehetne hallgatóként.”

Tedd magad próbára és töltsd ki a tesztet, hogy te is esélyes légy a fődíjra, amit te választhatsz magadnak egy fantasztikus kétszemélyes görög tengerparti nyaralás, egy nagyértékű MTB kerékpár vagy egy Samsung Galaxy S24 telefon közül!

A Kárpát-medencei Nagy Diák Agrárteszt egy háromfordulós nyereményjáték, amelyben 14 és 20 év közötti fiatalok vehetnek részt, de a játékot bárki kitöltheti. A verseny első, online fordulója 2024. december 8-ig elérhető a www.agrarteszt.hu oldalon.

BEFEKTETÉSEK: miért éri meg és hogyan kezd el?

Van megtakarításod, és ahelyett, hogy otthon őrizgeted, befektetnéd – de fogalmad sincs, hogy kezdj hozzá? Kérdezhetnénk azt is: szeretnéd, ha aktív megtakarításaid lennének? Valljuk be, sokszor nehéz a banki befektetésekről szóló infókat megérteni. Most betekinthetsz abba, miért érdemes megismerni a banki befektetések világát, függetlenül attól, hogy van pár ezer forintod vagy komolyabb nagyságrendű megtakarításod.

A témáról játszva tanulhatsz a DUE és az MBH Bank közös programjában, a Nagy Diák Banktudós Teszten (www.nagydiaktesztek.hu), ahol egyben próbára is teheted magad, mennyire vagy képes a pénzügyekben. Nem utolsó sorban pedig értékes nyereményekre tehetsz szert!

Miért is fontos a befektetés?

Először beszéljünk arról, hogy miért is akarnál befektetni. Tudtad, hogy a pénz, amit egyszerűen csak a számládon parkoltatsz, idővel veszít az értékéből? Ennek oka

az infláció. Ez azt jelenti, hogy ha ma veszel valamit 1000 forintért, az lehet, hogy jövőre már 1100 forint lesz. Ha nem csinálsz semmit a megtakarításaidal, az infláció szép lassan „megegyi” az értékü-

ket. Ha kamatozó megtakarításaid vannak, akkor megelőzheted ezt a negatív hatást. De gyarapítani a megtakarításaid értékét csak befektetésekkel tudod.

Amikor befektetsz, lehetőség van arra, hogy pénzed ne csak megőrizze az értékét, hanem gyarapodjon is. A banki befektetésekben pont az a jó, hogy kezdőknek is szólnak, és nem kell pénzügyi zseninek lenned, hogy elindulj ezen az úton.

A bankoknál többféle befektetési lehetőség közül választhatsz, attól függően, hogy mennyi pénzt szeretnél félretenni, és mekkora kockázatot vállalsz. Kockázat az, hogy egy befektetés járhat nyereséggel és veszteséggel is. Jellemzően minél nagyobb/gyorsabb nyereség várható egy befektetéstől, annál nagyobb a kockázata, vagyis annál nagyobb az esélye, hogy kedvezőtlen esetben veszteséggel jár.

Nézzünk néhány népszerű befektetési formát (értékpapírt):

Kötvények

A kötvényekkel tulajdonképpen pénzt kölcsönzöl egy vállalatnak vagy az államnak, és cserébe kamatot kapsz. Ezek a kamatok magasabbak lehetnek, mint a lekötött banki betéteké, de egy kicsit több kockázattal is járnak. Cserébe viszont a lekötött betétekénél jellemzően hosszabb, fix lejáratú időre (például 3-5 év) kaphatsz hozamot. Ráadásul kötvényekből is van alacsonyabb kockázatú, biztonságosabb, és nagyobb kockázatú verzió is.

Befektetési alapok

Ha nem szeretnél csak egyféle részvényt vagy kötvényt venni, a befektetési alapokat választhatod. Ezekben szakértők kezelik a pénzed, és sok különböző cég részvényeit, kötvényeit vásárolják meg belőle. Ez egy sokkal diverzifikáltabb, vagyis több lábon álló befektetés. Van köztük alacsony kockázatú (pl. pénzpiaci alapok), és magas kockázatú (pl. részvényalapok) is, így mindenki megtalálhatja a neki valót.

Állampapírok

Az állampapírok kicsit olyanok, mint a kötvények, de itt a pénzedet az államnak adod kölcsön. Magyarországon mostanában

sok esetben a banki kamatoknál magasabb hozamot kínálnak, és az állam garantálja a visszafizetést. Ezért alacsony kockázatú befektetési formának számítanak, és kisebb összegekkel is elindulhatsz.

Kinek ajánlott és mennyi pénzzel érdemes elkezdni?

Kisösszegű befektetések:

Ha mondjuk csak pár tízezer vagy százezer forintod van, akkor is érdemes befektetni. Kisebb összegeknél elsősorban például az állampapírok vagy a lekötött betétek jöhetnek szóba. Még ha nem is hoznak annyi nyereséget, mint a nagyobb összegekkel elérhető lehetőségek, ezek a befektetések segítenek megvédeni a pénzed az inflációtól, és megismerheted a befektetések működését. Jó ötlet ilyenkor olyan lehetőségeket keresni, amelyek rugalmasak, így szükség esetén könnyen hozzáférhetsz a pénzedhez.

Nagyobb összegek esetén:

Ha már többszázézes nagyságrendű megtakarításod van, akkor érdemes kicsit merészebb befektetéseket is gondolkodni. Befektetési alapoktól vagy kötvényektől általában hosszabb távon nagyobb hozamot várhatunk, mint a bankszámlán tartott összegek kamatai, de itt fontos figyelembe venni, hogy a magasabb hozamhoz általában nagyobb kockázat is társul. Azt se felejtse el, hogy ezek nem arany szabályok, egy-egy befektetési forma hozama nagyon sok – előre nem is mindig kiszámítható – tényezőtől függ. Ugyanakkor, ha diverzifikálsz a befektetéseidet (vagyis többféle befektetésbe teszed a pénzed), csökkentheted a kockázatot, és mégis elérheted a várt nyereséget.

Mire figyelj?

Kamatok és költségek: Mindig figyelj oda, hogy milyen kamatokat kínál a bank vagy az adott értékpapír kibocsátója, és hogy vannak-e plusz költségek. Egyes befektetésekhez kapcsolódhatnak kezelési díjak, számlavezetési költségek vagy egyéb rejtett költségek, amik csökkenthetik a hozamodat.

Rugalmasság: Nézd meg, hogy mennyire könnyen férhetsz hozzá a pénzedhez. Vannak befektetések, ahol csak a lejárat után férsz hozzá a pénzedhez, míg mások rugalmasabbak.

Kockázat: Fontos, hogy tudd, mennyire bírod a kockázatot. Ha nem szeretnél nagy ingadozásokat látni a befektetéseid értékében, válassz alacsonyabb kockázatú befektetési formákat, mint például az állampapírok vagy a lekötött betétek.

Adók és járulékok: Ha a befektetéseidet tartós befektetési számlán (TBSZ) helyezed el és ott tartod 5 évig, akkor mentesülsz a hozamok után fizetendő személyi jövedelemadó és szociális hozzájárulási adó megfizetése alól. Ilyen fizetési kötelezettségek a magyar állampapírok hozamát egyáltalán nem terhelik.

Befektetéssel a jövőre gondolsz

A befektetések hosszú távú programok. Lehet, hogy most nem tűnik olyan vonzó az, hogy pár százalékkal nagyobb hozamot érhetsz el, de ha ezt évről évre növelni tudod, az évek alatt további összegeket hozhat. A lényeg, hogy kezdj el most foglalkozni vele, mert a jövőben a pénzügyi biztonságodat alapozod meg.

A banki befektetések nem olyan bonyolultak, mint amilyenek elsőre tűnnek. Ha most kezded, kis összeggel is érdemes elindulni, és ahogy nőnek a megtakarításaid, úgy kísérletezhetsz nagyobb hozamot kínáló lehetőségekkel is. Mindig figyelj a kockázatokra, és keress meg a számodra legmegfelelőbb formát – hiszen a pénzügyek világában is igaz, hogy okosan dönteni a legnagyobb nyereség!

PRO TIPP

TARTSD ÉSZBEN:
A befektetés nem sprint,
hanem maraton.

LEHOZZUK A CSILLAGOKAT AZ ÉGBŐL

Gulyás Michelle

„A RENDŐRI HIVATÁS EGY ÉLETFORMA”

Számos magyar sikernek örülhettünk a 2024-es nyári olimpián. Rengeteg szép eredmény, szépen csillogó érmek és világrekordok köthetők a magyar sportolók nevéhez, többek között a 24 esztendőes Gulyás Michelle öttusázóhoz is. A világrekordot jelentő eredménnyel olimpiai aranyat szerző Michelle civilben rendőr főhadnagy, valamint egyetemre jár, így az életben több komoly területen is helyt kell állnia a mindennapokban.

BERKI DÁNIEL

Sokáig úgy tűnt, hogy nem is lehetsz ott a 2024-es párizsi olimpián, de végül a MÖSZ döntésének köszönhetően te utazhattál ki. Hogyan emlékszel vissza az olimpiát megelőző időszakra, amikor még kételyek között lebegett a szereplésed?

Az olimpiát megelőző időszak nagyon nehéz volt számomra, mert hiába teljesítettem remekül, stabilan éveken keresztül, azon az egy versenyen, ami a kiválasztásnál valójában számított (világbajnokság) a ló nem volt hajlandó együttműködni, és emiatt esélyem sem volt a jó szereplésre. A döntési folyamat, hogy ki képviselheti hazánkat az olimpián, elég hosszúra nyúlt, és emiatt folyamatos bizonytalanságban voltam, hogy a hazai rendezésű Európa Bajnokságon vagy az olimpián indulhatok. Ez jelentős lelki terhet tett rám, amely megnehezítette a felkészülést. Ennek ellenére teljes erőbedobással készültem és bíztam benne, hogy a szövetség helyes döntést fog hozni, amit az eredmények azóta igazoltak.

A döntőben a sikeres lövészet után még várt rád egy 600 méteres futás. Ekkor már hatalmas előnyöd volt, tudhattad, hogy meglesz az olimpiai bajnoki cím. Mi játszódott le a futás alatt a fejedben, illetve mikor realizáltad, hogy elérted azt a célt, amiért oly keményen dolgoztál?

Az utolsó lövészet után azért bíztam benne, hogy innen már nem tud utolérni senki, ezért nyomtam is a futást, hogy nyomomba se érjenek. De csak, amikor a ráfordultam a célegyenesre, akkor lehettem biztos benne, hogy megnyerem az olimpiát. Nagyon sok érzés tört a felszínre az utolsó körben, átvillantak az agyamon az utóbbi hónapok nehézségei, a sok negatív kritika, a hosszú kemény munka, a sok ember, aki támogatott, és azok is, akik nem. Illetve, hogy végre bebizonyíthatom, hogy mindig is itt volt a helyem az olimpián, eddigi teljesítményemmel kiérdemeltem, és ezt egy aranyéremmel hálálhatom meg.

A versenyt követően láhattuk, hogy gratuláltak neked a mögötted végzők, illetve te is nekik, ami egy rendkívül sportszerű gesztus mindkét fél részéről. Milyen szerepet tölt be az életedben a „fair play” szelleme?

Az öttusa egy egyéni sport, de szoros kapcsolat van a versenyzők között, hiszen hasonló nehézségeken megyünk át. Sokat találkozunk edzőtáborokban, versenyeken és tagjai vagyunk a nagy öttusa családnak. Annak ellenére, hogy versenyzünk egymással és le szeretnénk győzni a másikat, tiszteljük egymásban a küzdő szellemet és tudjuk, hogy az egyik versenyen az egyik, a másik versenyen egy másik versenyző végez majd az élen. Így szerintem valóban a „fair play” szellemében versenyzünk egymással.

Milyen tanácsot adnál azon diákoknak, akik ugyancsak a rendőri hivatással kacérkodnak? Melyek a legfontosabb készségek ehhez a pályához?

A rendőri hivatás egy életforma, amelyben hazádat és a hétköznapi embereket szolgálod. Általánosságban hosszabb távú elkötelezettséget igényel, tehát szerintem nem ideális azoknak, akik szeretnek elkezdni új dolgokat, de befejezni már nem annyira. Akit érdekel, olvasson utána, milyen területei vannak, mivel foglalkoznak és ehhez mire van szükség. Sokat segítenek a Nemzeti Közszoigalati Egyetem által biztosított képzési információk, illetve érdemes rokonokat, barátokat, ismerősöket – akik a hivatásos pályát választották – megkérdezni, milyennek találják, mit csinálnak, mit szeretnek és mit nem.

Ha az élet választás elé állítana és sajnálatos módon fel kellene adnod valamelyiket, a rendőri hivatás, vagy az öttusa mellett döntenél?

Ettől a választástól – a hivatásos pálya és versenysport között – tartottam az egyetem alatt, amikor végeztem, amikor elkezdtem dolgozni, amikor sikeres voltam a sportban és amikor kevésbé. Az élet valahogy úgy hozta, hogy a támogató közeg, ami körülvett (a rendőrség és az egyetem) tudta, mennyire fontos számomra mindkettő, és maximálisan támogattak abban, hogy tudjam ezeket párhuzamosan csinálni, és ne kelljen az egyiket a másikért feladni. Meggyőződésem, hogy a jövőben ez hasonlóan lesz, így egy jó ideig nem kell majd ezt a döntést meghoznom.

A LEGFONTOSABB ERÉNY

AZ ELÉRHETŐSÉG

...ismétli el rendszeresen Soós Márk, a Spíler TV szakértői által vezetett Premier Leak című podcast állandó szereplője. Igaza is van – annál nagyobb hozzáadott értéke nincs a mai fociban egy játékosnak, mint hogy rendszeresen pályára tud lépni. Elsőre egyszerűnek hat, de ez a realitás. Az évről évre több mérkőzés és kevesebb regenerációra fordítható idő valószínűleg megtizedeli a játékra alkalmas állapotú futballisták számát.

SZÜCS MÁRTON TEOFIL

A friss Aranylabdás Rodri, Carvajal, Bremer. Három játékos, akik egy hét leforgása alatt szenvedtek keresztszalag-szakadást, ezzel egy-egy top-liga kiemelkedő csapatának okozva fejtörést. Ez csak a jéghegy csúcsa: nem egy játékost láttunk már, akinek karrierje ebből a sérülésből felépülve gyökeresen megváltozott. Kopott a sebességük vagy újból rásérültek. Bár nem egy klasszikusan terhelésre megjelenő sérülésről beszélünk, Rodrit és Carvajalt is csapágyasra hajtották az elmúlt szezonokban. Jószerevével álmukban is pályák voltak. Olaszországban egy lap szakorvost keresett fel a kirívó mennyiségű ACL sérülések (keresztszalag-szakadás) miatt. Ő egyrészt a pályák minőségét jelölte meg lehetséges okozóként, illetve a játékosok túlhajszolt állapotát. Kivehetetlen faktor a balszerencse is, vagyis az ilyen sérülések kifejezetten alacsony szinten kalkulálhatóak. Azért is aggasztóak a történések, mert a felsoroltak közül egyik játékost sem sérülékenyként tartották számon.

Tavaly ilyenkor a legtöbb csapat szurkolótáborára egyaránt elátkozva érezte magát a sérülések sokasága miatt. A valószínűségben szinte mindenki kiszolgáltató volt. Egy csapatnak volt nyolc sérültje, hétvégi ellenfelének kilenc, akit a következő fordulóban láttak vendégül, annak tíz. Ezért aztán, aki csak hadra fogható volt, a pályára került, ha sérülésből jött vissza és tíz percnyi játékra lett volna alkalmas, akkor harmincat játszott. Ha harmincra lett volna alkalmas, akkor kezdő volt. Ez nem kizárólag a tavalyi szezon sajátja, sokkal inkább több éves trend, ami a mai napig tart.

A nemzetközi kupákban behozott új alapszakasz rendszer ugyan izgalmasabb a csoportkörnél, de két meccsel többet tartalmaz. A Nemzetek Ligája évközben több válogatott szünetet hozott magával, de a klubszezon után a nyáron is csökkent a pihenőt. 2022-ben a megszokottól eltérő világbajnokság szezon közbeni lebonyolítása szintén felforgatta a naptárat, de sehol nem játszottak kevesebbet miatta. A bajnokságok később értek véget, de a következő kiírások nem toltak ezzel arányosan. A FIFA pedig minden követ megmozgat azért, hogy a következő nyáron először és minden bizonnyal nem utoljára klubvilágbajnokságot rendezzenek. Természetesen egy olyan évben, ahol egyébként nem volna világesemény és a szünet hosszabb lehetne. A koncepció pedig az elhangzó romantikus gondolatok mögött bántóan egyszerű: legyen több pénz. Az UEFA és a FIFA a legtöbb bevételt a televíziós szerződések után szerzi. Eszerint a mérkőzések közvetítési jogainak minél drágábban való értékesítése a cél. Tehát legyen minél több meccs, akár minél több sorozat, ahol a jó klubcsapatoknak vagy válogatottaknak játszaniuk kell.

Közben a játékosok teljesítőképessége véges. Ez folyamatosan „bekéri” az árát, csak egy másik pénznemben történik a tranzakció. A futballisták bármennyire is horribilis összegeket keresnek, az egészségük nem megvásárolható. Nem férhet kétség hozzá, hogy kiváló orvosi stábok dolgoznak minden csapat mellett, de ehhez a terheléshez valószínűleg gépekre lenne szükség, mert még az élsportolók teste sem képes kiállni ezeket a próbákat. Egyszerűen több mérkőzést kellene

lejátszaniuk, mint amennyi lehetséges. Ez pedig a döntéshozókat csak részben, vagy még annyira sem érdekli. Az izom és mindenfajta terhelésre megjelenő sérülések gyakorlatilag tetőznek, és soha nem látott mennyiségben állnak elő.

Egyre gyakrabban szólalnak fel az érintettek is. Kevin De Bruyne felesleges sorozatként hivatkozott például a Nemzetek Ligája kiírásra, de gyakoriak azok az esetek is, ahol a klubok már el sem engedik a válogatotthoz a játékosait. Ebben semmiféle rosszindulat nincs, hiszen ha valaki már nem tökéletes állapotban lép pályára, akkor

fokozottan nagyobb eséllyel sérül meg és esik ki hetekre vagy hónapokra.

Ezáltal maga a játék is sérül. A legjobbak nem tudnak mindig a pályán lenni, ha nincsenek arra alkalmas állapotban. Pedig abban talán sokan egyetértenének, hogy a legfontosabb pillanatokban a legnagyobb sztárokat szeretnénk nézni, hogy eldöntsenek bajnokságokat, egyéb klubtrófeákat vagy világversenyeket. Ha nem vigyáznak rájuk, ettől elesünk mi is, ők is. Tetszik, nem tetszik.

ÁLLAMPAPÍR, A LEGBIZTOSABB MEGTAKARÍTÁS

Megtakarításon gondolkozol, de nem tudod, hogy hogyan fogj hozzá? Az Államadósság Kezelő Központ vezérigazgatójával, Kurali Zoltánnal beszélgettünk a legjobb opciókról, végigkövetve az állampapír-vásárlás egész folyamatát.

TÓTFALUSI FANNI, VELEK DOMONKOS

Kurali Zoltán

Milyen megtakarítási formák léteznek?

A legtipikusabb az, amikor valaki a bankjában betétet helyez el, és ezért kamatot kap. Szerintem a készpénz a zsebben nem egy jó ötlet, ezért nem is akarok erről beszélni. A legkockázatmentesebb befektetés minden országban az adott állam kibocsátása, például egy államkötvény. Aki kockázattal bír, annak lehet részvényeket, befektetési alapokat venni. Ezek követhetnek részvényeket, kötvényeket, vagy akár az arany vagy az olaj árfolyamát. Ha valaki nagyon vállalkozó szellemű, akkor adott esetben kriptoba is fektethet.

Mi is pontosan az állampapír?

Az állam pénzt kér kölcsön a működése finanszírozására és kötelezettséget vállal arra, hogy ezt a pénzt visszaadja a jövőben, egy meghatározott időpontban, és erre még kamatot is fizet. Erre általában azért van szüksége, mert az állam bevétele kevesebb, mint a kiadása.

Miért vásárol valaki állampapírt? Hol és hogy lehet ezt megtenni, ha ezt a befektetési formát választjuk?

A Magyar Államkincstár WebKincstár & MobilKincstár applikációján keresztül nagyon gyorsan lehet értékpapírszámlát nyitni, ha valakinek van Ügyfélkapu hozzáférése. A magyar lakossági állampapírok minimum befektethető összege 1 forint, azért tettük ilyen alacsonyra a minimumot, hogy látszódjon: ez bárkinek elérhető, a lehető legkisebb összegtől is jó lehetőség mindenki számára. Teljesen ingyenes az egész folyamat.

Az állampapírnak három típusa van: fix kamatozású, ami egy bizonyos időszakra fizet egy előre meghatározott kamatot. Emellett van a változó kamatozású, ez a Diszkont Kincstárjegyekhez köthető hozamot adja minden 3 hónapban újrakalkulálva, illetve van az inflációkövető, ami során az előző év átlagos inflációját

fizetjük, és fölötte egy prémiumot – ez alapvetően hosszabb távú befektetés.

Milyen előnyei vannak az állampapírnak más befektetési eszközökkel szemben?

Könnyen és gyorsan lehet beszállni a legkisebb összeggel is. Alternatívája, hogy valaki a zsebében tartja a pénzt, ez nem fizet kamatot, a másik opció a bank, de mi azt látjuk, hogy a lakossági állampapírok magasabb kamatot fizetnek. Mi nem teszünk különbséget a kis- és a nagybetét között. Nagyon biztonságos, minden típusú befektetési megfontolásra van egy termék, illetve a papírokat a futamidő lejártá előtt is el lehet adni, a szükségünk lenne a befektetett összegre.

Mi történik a megvásárolt állampapírral, elmesélné az egész folyamatot egy laikus számára?

Tegyük fel, hogy önnek nincs értékpapír számlája, de szeretne nyitni. Felkeresi a WebKincstár & MobilKincstár felületet, Ügyfélkapu segítségével meg tudja nyitni az állampapír vásárlásra lehetőséget teremtő számlát. Ez pillanatokon belül megnyílik, hozzáférhet az applikáción keresztül, erre egy bankszámláról vagy egy kincstári fiókban készpén-

zes befizetéssel tud pénzt tenni. Ezután meg tudja vásárolni azt az értékpapírt, amit szeretne. A pénz onnantól kezdve ebben az állampapírban kamatozik. Ez az ön tulajdona, bármikor rendelkezhet vele. Nyilván nekünk az a célunk, hogy tartós megtakarítások legyenek ezeken a számlákon, de ettől még ez egy nagyon rugalmas lehetőség.

Mit csinál pontosan az Államadósság Kezelő Központ, aminek ön a vezérigazgatója?

Mivel az államnak jelenleg több a kiadása, mint a bevétele, ezt a különbözetet át kell hidalni, ami hitel felvételével lehetséges. A bevételt jelentő adók alacsonyabbak, mint a kiadások, de ahogy nő egy gazdaság, előfordul, hogy ez megfordul, ebben az esetben pedig az államadósság kezelőnek már nincs

feladata. De jelenleg nekünk azt kell eldönteni, hogy ezt a hiányt hogyan finanszírozzuk. Amikor egy adósság kibocsátásra kerül, annak van egy kamatterhe, ami megint csak egy kiadás az államnak, és van egy lejáratra, amikor vissza kell fizetni a kölcsönt. Általában ezt egy új adósság kibocsátásából biztosítjuk. Azon dolgozunk, hogy ezt az adósságállományt egy olyan szerkezetbe rakjuk, ami biztosítja, hogy soha ne kerüljön az állam olyan helyzetbe, hogy nehézségei támadnak a visszafizetést illetően. Egy olyan adósságszerkezetet, befektetői, hitelezői kört kell kialakítanunk, ami biztosítja, hogy ez fenttarthatóan, hosszú futamidővel működjön. Mintha az államnak lenne egy minibankja, ami gyűjti a forrásokat arra, hogy a működését finanszírozza.

Stakeholder = Minden olyan személy vagy csoport, mely érdekvizonyban áll a vizsgált személlyel vagy csoporttal. Értékgazda.

Diszkont Kincstárjegyek = A Diszkont Kincstárjegy 3, 6 és 12 hónapos futamidejű, nem kamatozó értékpapír, mely névérték alatt, diszkont áron kerül kibocsátásra 10 000 Ft-os alapcímetben. A névérték kifizetése lejáratkor, egy összegben esedékes.

KISOKOS A TÉLI KÖZLEKEDÉSHEZ

Közeleg a tél! A megváltozott hideg időjárási viszonyok és az óraátállítás miatti korai sötétedés következtében nő a balesetek kockázata. Polyák Andrással, a Rádiós Segélyhívó és Infokommunikációs Országos Egyesület, azaz RSOE junior titkárával beszélgettünk arról, hogy mire kell fokozottan figyelnie a közlekedésben résztvevőknek.

VELEK DOMONKOS

Novembertől általában rosszabb időjárási körülményekre kell számítani a közlekedőknek, amit az óraátállítás miatti korai sötétedés is súlyosbít. Gyalogosként mire figyeljünk jobban, hogy elkerüljük a baleseteket?

Sokkal körültekintőbbnek kell lenni, mivel a sötétedésben sokkal nehezebben észrevehetőek a gyalogosok. Sokaknak nincs megfelelő fényvisszaverő ruházata az utakon, beleértve a kerékpárosokat és a rollereseket is. Figyelniük kell arra, hogy

jobban ki legyenek világítva. Az Országos Rendőr-főkapitányság-Országos Balesetmegelőzési Bizottság (ORFK-OBB) LÁTHATÓSÁG=BIZTONSÁG kampánya kiemelten foglalkozik ezzel a kérdéssel. A városon kívüli közlekedésben kifejezetten fontos, elsődlegesen a gyalogosoknak, hogy sötétedéskor megfelelően tartsák be a rájuk vonatkozó szabályokat.

Ha az idő ellenére elszántan biciklivel közlekedünk, mire kell figyelni?

Szintén arra, hogy meglegyenek a fényvisszaverő eszközök, prizmák, matricák a kerékpáron, illetve kötelező éjszaka a kerékpárosnak az első fehér és a hátsó piros lámpa használata, ami lehet villogó, vagy folyamatos fényt adó.

Autóvezetőként mire kell figyelni, hogy elkerüljük a baleseteket?

A zebrákra a kereszteződésekben: számítani kell más közlekedőre, autósra, gyalogosra, kerékpárosra, mert ott haladnak át legtöbbször. Ha a kihajtáskor a másik hibázik, vagy kicsit figyelmetlenebb, akkor mi vagyunk azok, akik tudunk korigálni, elkerülhetjük vagy csökkenthetjük a baleset súlyosságát. A sofőrnek tehát arra kell figyelni, hogy a többieket maga körül biztonságban tudja. Indulás

előtt célszerű átnézni az autót. Ezt nagyon sokan elfelejtik, vagy éppenséggel csak felületesen teszik meg. Téli időszakban, esti órákban figyelniük kell, hogy az autó megfelelően fel legyen készítve a hidegebb utakon való közlekedésre. Éjszakai közlekedésnél is ugyanúgy kell működnie a gépjármű világító egységeinek, mint normál esetben.

A tömegközlekedési eszközöket használva van olyan, amire különösen figyelniük kell a biztonságosabb közlekedés érdekében?

Inkább a villamosoknál figyeljünk oda sokkal jobban. Ezek fékútja jóval nagyobb, mint egy autóbuszé. Falevelektől, a nyirkosságtól jobban csúszik a kerekük. Ebből nagyon sok baleset volt az utóbbi években. Természetesen az autóbuszokra is kell figyelni, ott elsősorban a megállóban megálló jármű környezetét kell kicsit óvatosabban közelítenünk.

Hogyan tudunk segíteni az időseknek, hogy a nehezebb közlekedési körülmények között is biztonságosan eljussanak az úti céljukig?

Egyrészt türelmesebbnek kell velük lennünk. Nem biztos, hogy úgy reagálnak, úgy látnak dolgokat, ahogyan mi. A felszállást, leszállást segítenünk kell, adjunk nekik helyet, álljunk

Polyák András

arrébb. Autóvezetőként pedig idősebb sofőrök is vannak, nem úgy fogják érzékelni a dolgokat, ahogyan egy fiatalabb.

Hány éves korig ajánlja, hogy az idősek volán mögé üljenek?

Én ezt nem időskorhoz kötném, mert lehet egy 18 éves is ugyanolyan figyelmetlen, rossz sofőr, mint egy 80 év körüli. Szenior korban egy PÁV-vizsgálathoz hasonló egészségügyi vizsgálathoz kötném, ahol a figyelem-koncentráció-reakcióidő hármast figyelik.

Végül pedig mivel is foglalkozik az RSOE?

Egy mondatban úgy tudnám megfogalmazni, hogy társadalmi szerepvállalást végzünk a hivatásos kollégákkal. Egyik részünk a baleset-megelőzési kampányok lebonyolításával foglalkozik az ORFK-OBB-vel közösen. Ez már nagyjából húsz éve történik évről évre. Kezdetben mi is sátoros kitelepüléssel, tesztrásokkal foglalkoztunk, utána jöttek a digitális KRESZ-tesztjeink, majd ez kibővült az utóbbi öt évben a virtuális valóságszemüvegek

kel, illetve idén egy e-roller szimulátorral is. Egy játékos, kicsit interaktívabb, sokkal mozgékonyabb formában próbáljuk a baleset-megelőzésre felhívni a figyelmet. Több egyetemről is kaptunk már olyan felkérést, hogy menjünk el hozzájuk és csináljunk egy digitális, virtuális baleset-megelőzési programot. Sajnos van egy korhatárunk, általános iskola 7-8. osztályától fölfelé szoktunk vállalni csoportokat. Egyrészt a közlekedésben ők azok, akik sűrűbben vesznek részt önállóan, másrészt a VR szemüvegnek sajnos van egy olyan fizikai hátulütője, hogy nem mindenki fejére megfelelő. Persze volt már, hogy általános iskolába is elmentünk, ott a szemüveget félretettük, nem azt vittük el, hanem a digitális kvízeink közül választottunk egy kifejezetten gyerekeknek szóló kérdéssort, amit ők is megtudtak csinálni.

A játékaink közül a legnépszerűbb alkalmazás a „Táblavadászat”, amelyet a felhasználók visszajelzései alapján továbbfejlesztettünk: változott a játékidő, keverednek a célpontok és mó-

dosult a játéktér. A „Közlekedési céllövészetben” a játékos egy lőtérben, a két fegyver felvételét követően tud a felugró közlekedési táblákra lövést leadni. A játék 3 fajta táblát mutat a kijelzőn 30 másodpercig. Pont akkor jár, ha az előtte található kijelzőn látható táblát találja el, ha másikat talál el, pontot vonunk le. Külön alkalmazás segít a kerékpár kötelező és javasolt felszereléseinek megtanulásában. A megfelelő ruházat kiválasztása után a kerékpár kötelező kiegészítő felszereléseinek a kiválasztása és elhelyezése a feladat.

Készítettünk egy olyan alkalmazást is, amely egy fiktív városban való rolleres közlekedést imitál. A roller teljes fizikai valójában használható, a gáz- és fékkar szabályozásával tudjuk sebességünket növelni/csökkenteni, kormányozgatással pedig irányt változtatni. A kivetítőn, illetve a VR szemüvegen is látható a város, az utca képe, valamint az is, hogy nekünk merre kell mennünk, milyen tábla, esetleg lámpa alapján kell haladnunk a kijelölt útvonalon a kijelölt célig.

A VILÁGVÉGE UTÁN

Látogatás az auschwitzi koncentrációs táborba

A második világháború történetével valamennyien találkoztunk legalább középiskolai tanulmányaink során. A holokauszt ténye és története a részletek megismerésével egyre sokkolóbb. Mivel szembe-sülhet az ember, ha ellátogat az egyik helyszínre?

OLÁH SZABOLCS

Németország 1939-ben megtámadta Lengyelországot, ezzel kirobbantva a második világháborút. Német megszállás alá került Oświęcim városa is, melyet a helyiek következetesen így neveznek a mai napig, az Auschwitz nevet meghagyva az egykori koncentrációs tábornak. A város a mai napig közlekedési vasúti csomópont, ezt az adottságát használták ki a németek is, mikor 1939-ben arról döntöttek, hogy koncentrációs táborot hoznak létre a közelében. 1940-re már meg is érkezett az első transzport. Kezdetben lengyel értelmiségieket deportáltak ide, majd szovjet hadifoglyokat. A tábor későbbi „jelentőségét” az 1942-es wannseei konferencia után érte el, mikor is a német vezetés a zsidóság kiirtását tűzte ki „végső megoldásként”. Az auschwitzi haláltábor a német uralom végéig működött.

Feltehető a kérdés, hogy ezt az embertelen helyet miért nevezzük a mai napig tábornak börtön helyett. Egy börtönben a fenntartónak gondoskodnia kell alapvetően a rabok ellátásáról. Ez részben megtörtént itt is, hiszen az itt raboskodók kaptak ételt és italt, de ennek mennyisége csak a hosszan elhúzott éhhalálra volt elég, rendes egészségügyi ellátásról pedig itt álmodni se lehetett. Ráadásul nem mehetünk el szó nélkül az itt zajló orvosi kísérletek mellett sem, melyeket a „páciensek” többsége nem élt túl.

A tábor területen ma múzeum működik, melyet a világ minden tájáról látogatnak. Magam is turistaként jutottam el ide. A múzeumban elérhető számos nyelven idegenvezetés, de mióta számos magyar utazási iroda szervez buszos kirándulásokat a táborn múzeumhoz, már arra is van lehetőség, hogy magyar nyelvű kíséreléssel látogassuk végig a tábor. Nem igazán találkoztam egyedi nézelődőkkel, mindenki csoportos vezetéssel vett részt előre lefoglalt időpontban.

A táborn múzeum fenntartását számos ország támogatja elviekben és anyagilag, köztük Magyarország is. A tábor egyik épületében létrejött egy magyar blokk is, melyet teljes egészében hazánk tart fenn. A magyar blokk kiállításán betekintést nyerhetünk a magyarországi holokauszt eseményeibe, melynek képei más blokkokban is előbukkanak, ugyanis a táborban életet vesztett körülbelül 1,1 millió emberből nagyjából 430 ezer magyar származású volt.

Fotó: Nagy Noémi Katalin

A kiállítás jelentős része hátborzogató, főleg mikor az elkobzott tárgyak vagy a levágtott hajak kupacaihoz érünk. A megdöbbenés magától értetődő még akkor is, ha az ember már nagyjából tudja, mire számíton, de az sem ritka, hogy valaki elsírja magát a látottak miatt. A koncentrációs tábor mérete is említést érdemel. Látogatásunk 2-2,5 órán át tartott, ezalatt pedig az épületek töredékébe mentünk be, pedig így is jártunk több blokkban és az egykori gázkamrában is.

Sokan össze szokták mosni az auschwitzi koncentrációs tábor a birkenauival. Ez egyrészt érthető, mivel a birkenauai tábor is a jelenleg működő tábormúzeum fennhatósága alá tartozik, Auschwitz után minket is átvittek oda egy rövid időre. A két tábor autóval pár percre van egymástól, de a második világháború alatt két külön intézmény volt. Látogatásom és írásom középpontjában Auschwitz áll, de van egy dolog, amit mindenképp érdemes tisztázni az olvasóval: a birkenauai körülmények messze alulmúlták

még az auschwitzi tábor „színvonalát” is. A foglyok blokkjai itt nem kőépületekben kaptak helyet, hanem előre elkészített elemekből felépített faépületekben, amiket eleve istállónak szántak. Egy ilyen faépületet ötvenegy ló elszállítására szánták. Ezzel szemben a náciak átlagosan négyszáz foglyot zártak be egy ilyenbe. Birkenaunál megtekinthetjük a hírhedt vasúti rámpát is, amin az elhurcolt áldozatokat szállító egyik marhavagon a mai napig ott áll mementőként. Szomorú érdekesség, hogy a kocsit a MÁV tulajdonát képezte aktív használatának idején.

Egy auschwitzi kiruccanás jó alkalom arra, hogy az ember szembenézzen mindannyiunk közös múltjával. Történelmet szeretők emberként számos információval eddig is tisztában voltam, de sokkoló volt élőben szembesülni a tankönyvi adatokkal. Idegvezetőm szerint a kiállítást életében egyszer mindenkinek látnia kellene. Én nem tudom, hogy egyetértek-e a dologgal, de az egész bizonyos, hogy értem, miért gondolja így.

„MINDENKI GYANÚS, AKI ÉL – ÉS AZ IS, AKI HALOTT” GYILKOSSÁG A PIRANDELLO SZÍNÉSZOTTHONBAN

Idős színészek otthonában játszódik a Ma este gyilkolunk magyar krimi-vígjáték. Nézői szemmel nem nehéz felvenni a fonalat a korosodó művészek összképével, hiszen a stáblista ikonikus magyar arcokat és hangokat sorakoztat fel: a főszereplő Bodrogi Gyula és Kern András mellett olyan klassziszokat láthatunk a vásznon, mint Bánsági Ildikó, Hámori Ildikó, Pogány Judit, Takács Kati, Bálint András, Jordán Tamás vagy Koltai Róbert. A színészi gárdát látva már-már elvárható, hogy vígjáték elemeket is hordozzon a film: csalódásra semmi ok, hiszen a „tankönyvi” krimi fordulatok mellett komikus pillanatokra is jutott idő.

HAGSEK ANIKÓ

„Ez egy öregotthon, itt előfordul, hogy meghal valaki, csak úgy magától” – vagy mégsem? A Pirandello Színészotthon idős, de az ámítás művészetéből ki nem öregedett színművészek aranyévéinek szentélye. Az új lakó, Tolnai Tivadar (Kern András) sztárságból visszalépve kerül nyugdíjazott kollégái közé, élcelődő megjegyzéseivel borzolva azok lelkeit. Vénységére Tolnai egyé válik azzal a szereppel, ami az áttörést hozta neki: Poirot-szerű szerepet vesz fel még egyszer és utoljára, hogy leleplezzen egy gyilkosságot a világtól eldugott otthonban, ahol a lakótársak mindannyian gyanúsítottá válnak. A tettes megtalálása a megszokottnál is kacifántosabb

feladat, hiszen a színészek „főállásban hazudnak”.

A Tolnai-Poirot párhuzam túponatosan hozza az elvárásokat: az eredeti karaktert egybemosva a filmipar hasonlóan prominens detektívalakjával, Columboval, a kissé kócos, fémkeretes szemüveges, köntösben lazuló Tolnai Tivadar pontosan olyan, amilyennek egy magyar aggastyán Hercule Poirot-ot elképzelünk. Kihallgatás pipa, antik ház pipa, bézs kabát pipa. Arcszőrzet-fronton akad az egyetlen kivetnivaló, hiszen Tolnai az időtlen, elegáns, tisztára borotvált fazont viseli – vajon a bajusz vagy nem bajusz nyeri ezt a detektív leszámolást? Nézzétek meg Tolnai grandiózus leleplezését a gyilkos kilétéről a mozikban!

TÖLTSD KI
a Nagy Magyar
Filmtesztet a
www.nagydiaktesztek.hu
oldalon!

BOLONDOS TÖRTÉNETEK ARANY JÁNOS FIATALKORÁBÓL

Minden magyar költőnek megvan a maga kalandos titka, és ez Arany Jánosnál sincs másképp. Kevesen firtatják, pedig a fiatal alkotó drámai kicacsintást tett. Arany vándorszínészi múltjáról keveset lehetett tudni, így remek bemutatásul szolgál Rohonyi Gábor és Hegedűs Georgina új filmje, a Bolond Istók! A film a költő azonos című verses regényéből született.

GYARMATI ESZTER

Arany Jánost a magyar irodalom legbővebb szókincsű szerzőjeként tartják számon. A romantikus költő a Toldi megírásával robbant be a köztudatba, ám ezt megelőzően természetesen neki is megvolt az útkeresése. 1836-ban, 19 évesen elhagyta a Debreceni Református Kollégiumot és vándorszínésznek állt. Aranyban tengett a bizonyítási vágy.

A színészet egy hirtelen impulzussal jelent meg az életében. Arany János székek pakolásával kezdte, majd fokozatosan küszört felfelé a ranglétrán, egészen a színpadig – ezt a korszakot mutatja be a film. Miközben Arany küzd a színházi helytállással, heves szerelem gyúl szívében. Színházi szerelme, az eredeti műben nem szereplő Sári feszült helyzetekbe keveri a költőt. A mély érzelmek mellett a színházi karrierje is ingatagga válik. Bolond Istók, vagyis Arany János vándorszínészi történetének hamar vége is szakad, hiszen társulata csupán pár

hónapig működött: 1836 április 1-jén, azaz bolondok napján felbomlik.

A film roadmovie műfajban mutatja be Arany János felnövéstörténetét, benne karrieri és szerelmi feszültségekkel. A fiatal Arany Jánost Liber Ágoston játssza, akit korábban leginkább színpadon láthatott a nagyközönség. Sári szerepének megformálójá Gellért Dorottyá, akit a Friss Hús Rövidfilmfesztiválon díjaztak a Kutyák nem esznek füvet c. filmben való alakításáért. A Bolond Istók! meleg, barnás tónusú képi világgal büszkélkedik. Némi-lyen olyan, mintha a 19 századból fennmaradt fotók megsárgultsága köszönne vissza, annál is inkább, mivel a kor fényképészetére jellemző a szépieffekt (barnásvörösség, amit a szépia festékanyag eredményezett). A történet képi megjelenésében egy korhű, romantikus, kosztümös köntöst kap, így a néző közelebb érezheti magát a fiatal költőhöz.

A LABORTÓL STOCKHOLMIG

INTERJÚ CSÁKI DOMINIKÁVAL

Egy apró hal viselkedése és a mesterséges intelligencia együttes megjelenése – ez nem egy új sci-fi film alaptörténete, hanem Csáki Dominika, a budapesti Alternatív Közgazdasági Gimnázium 13. osztályos diákjának a kutatása, amivel azon túl, hogy a XXIV. Tudományos Diákkörök Kárpát-medencei Konferenciáján első helyezett lett, elnyerte azt a lehetőséget, hogy Stockholmba utazzon a Nobel-díjátadóra, a Stockholm International Youth Science Seminar (SIYSS) magyarországi képviselőjeként.

ÁDÁM TÜNDE

Kutatási témád címe: *A paradicsomhalak jelleme (mélytanulási algoritmusok felhasználása komplex viselkedésformák non-invazív detektálására), amelyből látni, hogy a biológiát és az informatikát is magába foglalja. Mióta érdekel téged ez a két terület?*

Csáki Dominika

A biológia nagyjából 7-8. osztály környékétől, amikor már kevésbé a környezetismereti szekcióval foglalkoztunk, és elkezdtünk megismerkedni különféle szervezetekkel. Ekkor kezdett el érdekelni az, hogy a különféle organizmusok milyen módokon alkalmazkodnak a környezethez. Érdeklődésem efelé később a genetikával csúcsosodott ki. Az informatikával pedig most már akkor is kell foglalkozni, ha nem érdekl az embert, mert annyira körbevesz minket és része a fejlődésnek.

Hogyan fogalmazódott meg benned az, hogy ezen két irányba indulj el?

Az AKG-ban, ahová járok, a harmadik évben készítenie kell a diákoknak egy éves projektet. Általában valamilyen művészeti alkotások szoktak születni, viszont a biológia tanárom felajánlotta, hogy ha természettudománnyal kapcsolatos dologgal szeretnénk foglalkozni, akkor nyugodtan keressük meg. Így kerültem az ELTE Genetikai Tanszékének a halgenetika kutatócsoportjához, illetve a mostani konzulensemhez, Varga Mátéhoz. Innen indult el az egész projekt, és azért kezdtem a paradicsomhalakkal foglalkozni, mert ebben a laborban zebrahalakkal és paradicsomhalakkal foglalkoznak. A kutatás informatika része úgy alakult ki, hogy a konzulensem említette, hogy sok tudományos cikkben bukkannak fel AI alapú módszerek. Foglalkoztatta az a kérdés, hogy tényleg működnek-e ezek és mégis mit lehetne ezzel kezdeni. Így igazából az mondható, hogy az egész témaválasztás eléggé spontán történt, nem volt egy tervezett dolog.

Mi volt a kutatásod menete? Milyen nehézségek merültek fel?

Az éves projekt során nem paradicsomhalakkal, hanem zebrahalakkal foglalkoztam, mivel nagyon izgalmasak a genetikai vonatkozásaik, nagyon hasonlóak az emberéhez, ez tökéletesen alkalmassá teszi őket arra, hogy emberi be-

tegségeket modellezzenek rajtuk. Érdekes volt megnézni, hogy mindenféle testtartás-zavart okozó mutációkat, viselkedésbeli változásokat hogyan lehet számszerűsíteni – ezzel foglalkoztam tulajdonképpen és ehhez kellett egy olyan AI, ami képes valamilyen módon a mozgási adatokat begyűjteni. A munkafolyamat 70%-a abból állt, hogy a program nem azt csinálja, amit kellett volna, és ezt meg kell oldani. Az izgalmas része akkor kezdődött, amikor már be lett tanítva az algoritmus és lehetett már méréseket végezni vele. A kutatásom közben váltottam zebrahalakról paradicsomhalakra. Udvarlási rituáléjuk van, buborékokból fészket építenek, illetve nem csak kopoltyúval lélegeznek, hanem felszíni levegővétellel is, amely során a hal feljön a víz felszínére és a légköri levegőből képes kinyerni az oxigént egy úgynevezett labirintus szerv segítségével. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a manuális, repetitív munkát, amit az adatok elemzése, rögzítése jelent, hogyan lehet automatizálni egy algoritmus segítségével.

A Magyar Innovációs Szövetség téged delegált a stockholmi tudományos fórumra és a Nobel-díjátadóra, mint magyarországi képviselő. Hogyan zajlott a kiválasztás?

Már középiskolások számára is vannak tudó-

mányos konferenciák, én is részt vettem idén egy ilyenben, amin elsődíjas lettem – ezzel kvalifikáltam arra, hogy megpályázhassam ezt a lehetőséget. Ennek volt egy írásbeli része, amin motivációs levelet kellett írni, valamint a kutatási munkát angol nyelven kellett bemutatni. E-mailben értesítettek arról, hogy bekerültem a második fordulóba, és szeretnének személyesen is meghallgatni. Amikor ott a helyszínen kiderült, hogy engem választottak, akkor teljesen le voltam sokkolva, napok kellettek ahhoz, hogy el merjem hinni, hogy ez tényleg megtörténik, és én megyek a Nobel-díjátadóra.

Milyen érzésekkel vágsz neki az utazásnak? Lesz valami feladatod, mint magyarországi képviselő?

Már sokkal felszabadultabban gondolok az utazásra, el merem hinni, hogy ez tényleg megtörténik és igyekszem a maximumot nyújtani. A díjátadót egy egyhetes tudományos fórum előzi meg, ennek keretén belül lesz egy szeminárium, ahol mi, meghívottak adunk elő angol nyelven a kutatási területünkről nagyjából ötszáz fős hallgatóságnak, ami főleg svéd diákokból fog állni. Ennek elsődleges célja az, hogy megpróbáljuk őket inspirálni és közelebb hozni hozzájuk a tudományt, hogy ezáltal kedvet kapjanak a kutatáshoz.

SZABADSÁG, EGYEDISÉG

INTERJÚ ÉS KITARTÁS

BERNÁTH SZILÁRD RENDEZŐVEL

A Magyar Művészeti Akadémia (MMA) fő feladata a művészeti élet támogatása és fejlesztése Magyarországon, illetve a magyar művészet nemzetközi megismertetése. Ezt pályázatok kiírásával, ösztöndíj-támogatásokkal és díjak átadásával, valamint rendezvények, kiállítások, konferenciák szervezésével éri el. Bernáth Szilárd filmművész, a Larry című film rendezője azon tehetségek egyike, akik lehetőséget kaptak a MMA ösztöndíjprogramjában való részvételre. Vele beszélgettünk két munka között.

KÖVECSES SÁRA

Mikor kezdted el érdeklődni a filmes szakma iránt?

Fiatal gimnazista koromban, körülbelül 15 évesen. Szerencsés voltam, mert korán láttam az iskolai filmklubunkban olyan alkotásokat, amik felkeltették az érdeklődésem.

Mi inspirált téged abban, hogy elindulj ezen a pályán?

Akkor, gimnazistaként az volt az élményem, hogy a jó filmekben valahogy megrázóan kevesebb a hazugság, az elbizakodottság, mint az általam érzékelt valóságban. A gimnáziumi napokra ráadásul kötelező volt minden évben színdarabot, teremszínházat, asztalterítést és filmet készíteni. Az első években maximum két délutánt töltöttünk el egy projekttel, aztán az erős verseny miatt kicsit összeszedtük magunkat, tizenegyedikben nyertünk is. Egy évvel később meglehetősen elbizakodottan vágtunk bele a végzős filmbe, és súlyosan megsértődtünk, amikor a középmezőny alján végeztünk a zsűriponatok alapján.

Hosszú idő telt el az első áttörésig, sikerig?

Igen, ha egyáltalán ez megtörtént már, nem tudom. A filmkészítésben az egyik legnehezebb dolog a várakozás. Nagy türelem kell ahhoz, hogy a belső és a külső körülmények egyaránt létrejöjjenek ahhoz, hogy szülessen valami intakt, érdemes alkotás. Szerintem az egyik legnagyobb filmes hübrisz az, ha valaki mindent teljesít és elvisel csak azért, hogy filmet csinálhasson.

Az MMA ösztöndíjprogram célja alkotó és előadóművészeti, valamint művészetelméleti tevékenységek támogatása, magas színvonalú művészi és művészetelméleti tevékenységek anyagi feltételeinek megteremtése az építőművészet, a film- és fotóművészet, az iparművészet és tervezőművészet, az irodalom, a képzőművészet, a művészetelmélet, a népművészet, a színházművészet és a zeneművészet terén. Az MMA az ösztöndíjakat három évre ítéli meg, ezidő alatt támogatja a kiválasztott művészek munkáját, fejlődését.

Bernáth Szilárd első nagyjátékfilmjének, a Larry-nek 2022-ben volt a premierje az „A” kategóriás Tallinni Nemzetközi Filmfesztiválon. A film hangos hazai kritikái és közönségsikert aratott. A Larry-t a Cottbusi Nemzetközi Filmfesztiválon két, a Magyar Filmkritikusok Díjátadóján négy díjjal jutalmazták, a Kulter online portál az év legjobb magyar filmjének választotta meg. Az Art-Mozi Egyesület 2023-ban szintén a Larry-t választotta az év magyar filmjének. Bernáth Szilárd az MMA ösztöndíjprogram keretében következő filmtervét fejleszti, a kutatás és előkészítés során keletkezett vizuális anyagokat pedig művésztpedagógiai szakanyagként hasznosítja majd.

TEDD PRÓBÁRA TUDÁSOD A NAGY DIÁK BANKTUDÓS TESZTEN

ÉS NYERJ!

AZ **MBH** BANK TÁMOGATÁSÁVAL

VÁLASZTHATÓ FŐDÍJ 1:
IPHONE 15 + APPLE WATCH 9

VÁLASZTHATÓ FŐDÍJ 2:
TENGERPARTI UTAZÁS

VÁLASZTHATÓ FŐDÍJ 3:
ELEKTROMOS ROLLER

4-10. DÍJ:
AJÁNDÉKCSOMAG JBL GO-VAL

KÜLÖNDÍJAK: 100 000 FT ÉRTÉKŰ VÁSÁRLÁSI UTALVÁNY

A LEGJOBB EREDMÉNYT ELÉRŐ KÉT KÖZÉPISKOLÁS JÁTÉKOSNAK,
ILLETVE A TÍZ OKTATÁSI TERÜLET LEGJOBB FELSŐOKTATÁSI JÁTÉKOSÁNAK

KERESD A TESZTET ÉS A JÁTÉK SZABÁLYZATÁT
A **WWW.NAGYDIAKTESZTEK.HU** OLDALON
ÉS A NAGY DIÁK TESZTEK APPBAN!

médiahálózat
due
a diákújságíró egyesület

KÖZLEKEDJ OKOSAN!

VIDEÓPÁLYÁZAT

A DUE Médiahálózat és az ORFK-Országos Balesetmegelőzési Bizottság (ORFK-OBB) videópályázatot hirdet 14 és 22 év közötti fiataloknak.

**PÁLYÁZNI SAJÁT KÉSZÍTÉSŰ,
MAXIMUM 3 PERCES VIDEÓVAL LEHET.**

A pályázó az alábbi 3 témában készíthet videót:

1. Mutasd be, mit jelent számodra gyaloglás és kerékpározás során a „Látni és látszani” elv!
2. Kerékpározás védőfelszerelések használatával! Mitől és hogyan védenek?
3. Hogyan győződ meg ismerőseidet arról, hogy használjanak passzív védőeszközöket?

Egy pályázó mindegyik témában benyújthat pályázatot, témánként akár többet is.

A szakmai zsűri külön értékeli az ötletességet és a kreativitást.

A pályázatokat a DUE pályázatbeadó felületén kell benyújtani (www.due.hu/palyazat) oly módon, hogy a videót a YouTube-ra kell feltölteni, és ezt a linket kell a pályázati felületen megadni.

**A pályázat fődíja
egy SZUPER kerékpár!**

A pályázatok beadási határideje: **2024. november 10.**

A legjobb **10 pályázót** meghívjuk az ünnepélyes díjátadóra, ahol mindenki ajándékcsomagot kap.

Információ, kapcsolat: due@due.hu